

promjera 23 cm i tež. 16,8 kg. Dodjeljuje se kao prelazna nagrada pobjedniku Nogometnog kupa Jugoslavije. Svaki klub koji pobjedi u tom Kupu dobiva u trajno vlasništvo mali pehar od srebra koji je izrađen u istom obliku kao i original. Na površini pehara urezuje se naziv kluba pobjednika i godina osvajanja. Prvi pobjednik (1947) bio je JFK Partizan (Beograd), pobjedivši u finalu FK Naša krila (Zemun) sa 2:0.

Pejović, Olga (1962), službenica; reprezentativka u rukometu, članica RK Budućnost (Titograd), zaslužna sportašica Jugoslavije. Kao članica reprezentacije osvojila je brončanu medalju na PS 1982.

Pejović, Srećko (1953), reprezentativac u streljaštvu, član SD »Mile Vujović-Učoo« (Sarajevo), zaslužni sportaš Jugoslavije. Višestruki prvak Jugoslavije i Balkana; na MI 1975 prvi u disciplini olimp. mač malokalibarskom puškom ležeći i drugi u disciplini trostav malokalibarskom puškom; četvrti na OI 1976 u disciplini trostav malokalibarskom puškom; drugi na PE 1978. Dobitnik Dvadesetpetomajske nagrade Republičkog komiteta za obrazovanje, nauku, kulturu i fizičku kulturu Bosne i Hercegovine (1979).

Peking — Pariz, automobilsko natjecanje poznato pod nazivom »Najluda utrka na svijetu« u kojoj je, 1907 startalo pet voza-

ča automobila, a na cilj je prvi stigao, poslije dvomjesečne vožnje i prijedeh 15 000 km, Scipione Borghese (u kolima Itala).

Pekić, Dorde (1925), dipl. ekonomist, društveno-politički i sp. radnik. Obavljao različite drž. funkcije u SRBiH i federaciji, između ostalog bio drž. podsekretar u Saveznom izvršnom vijeću, generalni direktor Saveznog zavoda za cijene, drž. podsekretar u Saveznom sekretarijatu za financije, republički sekretar za financije i član Republičkog izvršnog vijeća SRBiH te guverner Narodne banke BiH. Bio je Predsjednik Rukometnog saveza Jugoslavije (1973-77) i JOK (1977-81).

Peko, Petar (1921), šah. funkcionar; u organizacijama f.k. i šah. organizaciji Rijeke djeluje više od 35 god. Posebnu pažnju poklonio je brizi i odgoju mladih šahista. Dobitnik Trofeja Saveza za fizičku kulturu Hrvatske (1981).

Pelagić, Vasa (1838-99), publicist, ideolog i borac za socijalizam posljednjih decenija XIX st. u Srbiji. Pridaje veliki značaj obrazovanju i odgoju šk. omladine i ističe uzajamnost tjele. i umnog razvitka. God. 1871 zalaže se za uvođenje gimnastike kao obrazovnog šk. predmeta te za izgradnju slobodnih prostora za vježbanje, bazena i sl.

pelagonska pastirva → *pastirva*

Pelan, Stane (1894-1970), svestrani sportaš (atletika, klizanje, hokej na ledu, nogomet, odbojka, rvanje, sanjkanje, mačevanje i veslanje); jedan od prvih protagonista tenisa i stolnog tenisa u Sloveniji; od 1913 usmjerio svoju djelatnost na razvoj skijaškog sporta. Bio član tehn. komisija i odbor Jugoslovenskog zimsko-sportskog saveza (Ljubljana), a poslije Oslobođenja Skijaškog saveza Slovenije. Od 1923 međ. skijaški sudac; od 1934 neposredni suradnik S. Bloudeka; po njegovoj smrti preuzima brigu nad skijaškim skakaonicama u Sloveniji. Dobitnik Bloudekove nagrade Saveza za tjelesnu kulturu Slovenije (1966).

Pelē (pravo ime Edson Arantes do Nascimento; 1940), brazil. reprezentativac u nogometu sa 106 nastupa. Poznat pod nadimkom »Crna perla«. Nastupao za braz. klubove Bauri (1949-56) i Santos (1956-73) te njulorški Cosmos (1973-77). Nastupio u reprezentaciji Brazila koja je osvojila prvo mjesto na PS 1958, 1962 i 1970. Igrao je i na PS 1966. U karijeri postigao 1300 golova. God. 1969 dao je tisućiti gol, a najviše ih je postigao 1956 (125), te 1961 i 1965 (107). S klubom Santos osvojio je 1962 i 1963 Cup Libertadores de America i Interkontinentalni kup. Proglašen za najboljeg igrača na PS 1958 i 1970; 1960, 1964, 1965 i 1970 izabran je za najboljeg nogometaša Južne Amerike; 1970, prema anketi ISK, najbolji je sportaš na svijetu. Objavio je autobiografsku knjigu »Moj život i divna igra«, 1977.

pelivansko rvanje, nar. oblik rvanja raširen u nas naročito u Makedoniji i u jednom dijelu Kosova, odn. Sandžaka. Pelivani nastupaju goli do pojasa u posebnim kožnim hlačama (kispet) s nogavicama 10 cm ispod koljena. Prije borbe nazužu se uljem što jača i štiti kožu, a otežava hvatanje. Borbe se odvijaju na omeđenom prostoru livade i započinju ritualom uz svirku zurla i tapana i obigravanjem rvača oko borilišta. Dovoljeni su svi zahvati, gušenja i poluge. Vrijeme borbe nije ograničeno. Pelivan je izgubio borbu ako dođe u položaj mosta ili polumosta, ako sa obje lopatice dodirne tlo, ako bude odignut od tla 25-30 cm i ako preda borbu iz bilo kojeg razloga. Borba može završiti i neriješeno dogovorom rvača.

pelota, stara baskijska igra odbijanja lopte; najpoznatija u zemljama španj. jezičnog područja, u Francuskoj i SAD. Mnoge verzije p. mogu se svesti u dvije kategorije: direktne igre odbijanja (rebote, pasaka) u kojima 2 igrača međusobno odbijaju loptu preko li-nije igrališta te indirektna igre odbijanja (main nue, cesta nue, ali jai-alai, pala larga, yoko-garbi, grand chistera, pala corta, raquette, remonte, sare, palette) u kojima igrači stoje okrenuti zidu, a loptu bacaju i odbijaju na čeonu, uzdužnu ili stražnju zid igrališta. Postoje otvorena i natkrpna igrališta, s jednim, dva ili tri zida (fronton, trinquet). Igrači (pilolari) udaraju loptu golim dlanom ili čisterom. Jedan meč se igra 13-30 gemova, a dobiveni, odn. izgubljeni poeni broje se kao u tenisu. Pogreške, za hvatanje lopte u zraku, višekratno doticanje lopte o tlo i promašivanje zida, donose protivniku poene.

peloton, biciklizam; skupina vozača, koji za vrijeme cestovnog natjecanja voze zajedno u grupi.

pelvimetar, antropometrijska sprava za mjerenje većih promjera (širina ramena, zdjelice i sl.). Postoje dva tipa: p. sa skalom raspona 60 cm, baždarenom na 0,1 cm i p. koji također ima skalu raspona 60 cm, ali je baždaren na 0,25 cm. Njime se obično mjeri sagitalni promjer prsnog koša. Naziva se i ginekološki sestar.

penal, [1] nogomet → *jedanaesterac*; [2] rukomet → *sedmerac*; [3] odbojka: smečirana lopta neposredno iznad mreže, tehn. element igre izveden mnogo brže i ranije nego u običnom smeču.

penholder, stolni tenis: način držanja reketa; igrač palcem i kažiprstom obuhvaća držak i prednju plohu raketa (tzv. klijesta), dok ostala tri prsta pridržavaju stražnju plohu; svi udarci izvode se samo jednom stranom reketa. Najčešće ga primjenjuju ofenzivni igrači azijsk. zemalja.

Penkala, Krunoslav (1914), dipl. inž. građevinarstva; svestrani sportaš i sp. radnik; bavio se skijanjem, klizanjem i tenišom. Bio referent za klizanje, hokej na ledu i skijanje Zagrebačkog klizačkog društva, tajnik Zimsko-sportskog podsava u Zagrebu i prvi generalni tajnik Jugoslovenskog klizačkog saveza sa sjedištem u Zagrebu. Poslije Oslobođenja je 22 god. referent veterana Teniskog saveza Jugoslavije, zatim predsjedavajući i savezni kapetan veterana. Nastupao na Dubler kupu (iznad 45 god.), Austrija kupu (iznad 55 god.) i Britanija kupu (iznad 65 god.). Primio brojna priznanja, diplome i medalje.

Penkala, Slavoljub (1871-1921), inž. kemije, jedan od prvih jugosl. konstruktora aviona. Živio u Zagrebu, 1910 konstruirao avion s kojim je izvodio letove u Crnomercu, gdje je na vojnom vježbalištu uredio prvi zagrebački aerodrom.

pentation, ant. petoboj (bacanje diska i koplja, skok udalj, trčanje na 1 stadij i rvanje) uveden -708 u program OI. Način izvođenja nije do danas ispitivan; pouzdano se zna samo to da su se u rvanju, za potpunu pobjedu u p., borila dva najbolja natjecatelja iz prve četiri discipline. Najuspješniji ant. pentationičari bili su Gorgos iz Elide i Failo iz Krotona.

pentjak silat, zajednički naziv za oko 150 različitih indonez. borilačkih vještina koje imaju mnogo zajedničkog s kineskim boksom i drugim azijsk. borilačkim vještinama. Grubo se mogu podijeliti na vještine borbe s oružjem i bez oružja. Kod potonjih su karakteristični udarci rukama i nogama, a kod prvih najvažniju ulogu ima indonez. vijugavi nož

PELE

PENHOLDER

PELIVANSKO RVANJE

